

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

15 Sbre. 1925 — No 188

اجتهاد

فلسفی، اجتماعی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغدایسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد نئی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۱۸۸ — ۱۵ ایلول ۱۹۲۵

واهتمام کار بر آنایه بکسر ملک دن حقوق اوزاق اولاراق بو « الوهیت » داها زیاده او بوزوق اخلاقی آنالره بکسرکه شهوانی عشققلرینک بدبخت ثمرلرینی درحال اونوتاراق ، دوغار دوغماز ، دوغورمش اولدوقلرندن ممنون اولاراق ، چوجوقلرینی ترک وامدادسز ، حمایه سز ، طالعک کیف وهوسنه عرض ایدرلر .

(هوتانتو) لرك ، کندیلرینه باربار معامله سی یابان ملتلدن بوخصوصده داها فطین اولاراق ، اکثریا ایملک یاپیورسه ، اکثریا فنالقده یاپدیغی ایچون (الله) تعبد ایتمکدن امتناع ایندیکلری روایت اولونیور . اللهلرنده ایللمکدن ، عارفیتدن ، اهتمامدن غیری برشی کورمه یین ودنیانک سخنه اولدیغی لایعدرد و محتلرک ، هیجان واستغراق ایله اوپدوکلری عینی آلدن صدور ایتمه سی لازم کلدیکنی کورمک ایستهمه یین بر چوق انسانلرک محاکمه سندن ، هوتانتولرک شو محاکمه سی داها مصیب و تجربه داها موافق دکلیدر ؟

محوری : راهب مه لیه

آنگلو ساقسون عالمنده

قادین وعائله ده تربیه

بر مقاله مزده تورک قادیننک نظرلرینی اکثریا آنگلو ساقسون جمعیتلرنده کی قادین وعائله حیاتی اوزهرینه توجه ایده جکمز ی سویله مشدک . آنگلو ساقسون قادیننک اصل تتبعنه ، ایله ریده آمریقای شمالی آنگلو ساقسون جمعیتنده باشلا یا جاغز .

شیمدیلک انکلیزک « عائله ده تربیه » سنی کوزدن کچیرمکچیز ، وبوتبع بلکه برقاچ نسخه ده دوام ایدر : رهبرمز ، فرانسه حکومتی طرفندن ، انکلیزده متوسط صنفلرک صورت تربیه لری حقنده تدقیقاتده بولونماق اوزره انکلیزیه کوندریش اولان و « انکلیز قومی » عنوانیه ، ترجمه و نشر ایتمش اولدیغمز ائزک مؤلفی پروفه سورئمیل بوتمی E. Boutmy نک تمینلرندن بولونان موسیو ماقس لوقلره Max Leclerc ک اثریدرکه آدی :

L'éducation des classes moyennes et

dirigeantes en Angleterre

کزدیره جک اولسه م وحشی ومدنی انسانی ، « لطف ربانی » ایله دائمی مجادلده کورورم . لطف ربانی نک ، قاصیرغه لرله ، فورطونه لرله ، طون [انجماد] لرله ، طولولرله ، صو طعیانلریله ، قوراققلرله ، انسانک مساعیسنی اکثریا فائده سز قیلان ، امکلرینی برهوا ایدن آفتلرله حواله ایتدیکی ضربه لره قارشی انسان مدافعه وضعیتی آلماق مجبوریتنده در . خلاصه کلام ، نوع بشرک اسباب سعادتتی تهیه ایله مشغول اولدیغی ادعا اولونان بولطف ربانی نک فنا دولابلرینه قارشی تحفظ ایچون ابنای بشرک لایققطع مشغول بولوندیغنی کوریورم .

انسانلرک بیوک شهرلر تأسیس ایتدیکلری هریردن نهرلر کچیرمش اولدیغندن دولایی لطف ربانی بر زاهد کال حیرانیتله تحیل ایدیوردی . بو آدمک طرز محاکمه سی ، تکون اشیاده (الله) ک مقاصد منعمانه سنی واضحاً کوردوکلرینی ادعا ایدن علمانک طرز محاکمه سی قادار معقول دکلیدر ؟ [هراییکی طرز محاکمه بری برندن داها زیاده غیر معقول دکلیدر ؟]

مبحث ۴۶ — بوسوزده لطف ربانی دنیایی حسن محافظه ایتمکدن زیاده بوزماقله مشغول و انسانک محبی اولماقدن زیاده خصمیدر . کندیسینک مدار تحیلی عد اولونان شایان حیرانیت آثارک محافظه سنده ، لطف ربانی نک محسوس بر طرزده تحیلی ایتدیکنی کوریورمی یز ؟ اگر دنیایی اداره ایدن او ایسه ، اونی ، دنیایی تنظیمدن زیاده تحریب ایله ، حصوله کتیرمک دن زیاده تحریب ایتمکله مشغول بولیورز . انسانلرک محافظه وسعادتنه دائماً نگاهبان اولدیغی فرض ایدیلن لطف ربانی عینی انسانلری ، هر آن ، بیکرجه هلاک ایتیورمی ؟ لطف ربانی ، هر لحظه ، سوکیلی مخلوقنی کورمز اولیور ؛ بعضاً مسکننی تزلزله اوغراتیور ؛ بعضاً تارالارینی صویه باصدیریور ، بعضاً یاقیجی بر قوراققله تارالارینی یاقوب قاووریور ، بتون طبیعتی انسانه قارشی تسلیح ایدیور ؛ بالذات انسانی اوز هموعنه قارشی تسلیح ایدیور . صورت عمومیه ده ، انسانی ، نهایت اضطراب ایچنده اولدوریور . کائناتی صیانت و محافظه ایتک بومیدر ؛ باطل اعتقادلردن متجرد اولاراق ، لطف ربانی نک نوع بشر و ذی حس کافه موجودات حقنده بومشکوک ، بومشوش سیرتی نظر تدقیقه آلینیرسه کورولورکه شفیق

«هوم» که صمیمی و درین بر شعری وارد در، که برانکیز بونی یالکز کنسینک حس و افاده ایده بیلجکی اعتقاد دنده در. «هوم» برجای حضور و امان در؛ یالکز هر تعدادیه قارشی دکل، هر تدهیشه، هر وسوسه یه و نفاقه قارشی ده انسانی مصون بولوندوران بر ملجاء در. اگر اوجاق بونلرک جمله سی دکسه، اگر نهو بو اوصاف و مزیتلری تماماً حائز دکسه «هوم» دکلد. حیات خارجینک ضجرتلری بورایه نفوذ ایدرسه، زوجین دن بری، مجهول ویا مخاصم، جدیتسز، محبتسز کیمسه لره قایسینک اشیکنی کچمه یه مساعده ایدرسه آرتق بو بر «هوم» دکلد؛ بو او زمان، اوزده ری برجاتی ایله اورتولن و داخلی تنویر اولونان بر عالم خارجی پارچه سندن باشقا برشی دکلد. بالعکس اگر اوجاق مقدس بریر ایسه، بیتی الهملر طرفندن محافظه اولونان و دروننه، محبتله استقبال اولونامیان هیچ بر کیمسه نك قبول اولونمادینی بریر ایسه او زمان و آنجا ق او زمان اوجاق بر «هوم» در. [*]

زوج و بابا، «هوم» اوزده رینه بر حکمدار مطلق کی حکمران اولور. انکلترده قادینک ارکی کیندیسنه دائماً متفوق عدایتدیکنی، بر آمریقایی، بر آز حیرتله، کور. مش در. بو آمریقایی شویله اداره کلام ایدر: «انکلتیه ارککارک بهشت اعلا سیدر، عائله رئیسینک آرزوسی، اداره بیتیه نك قانونی اوله رق طاینمیشدر.» [**] عائله رئیس «هوم» ی یار آتمیشدر؛ اداره بیتیه یی، او یاشاتیر، جمعیه و قانونه قارشی مسئول اولدیغندن، زحمت و مسئولیتی یوکلدن او اولدیغندن بونلرک مقابله نده اطاعت و رعایت آیر. بابا صقیله، سولیک دن اول احترام اولونماق ایستر، فرانسه ده، لاتین حریله یاشایان مملکتسز کی مملکتلرده آرقاداش بابا، اولادلرینه آرقاداش کی معامله ایدن بابا، انکلتیه ده یوقدر. تورک عائله لرنده بوندن قرق سینه

(*) John Ruskin; his life and teaching, by Marshall Mather, London, 1890, p. 84.

(**) R. G. Whete, Without and Within Boston, England; 1881 p. 207

دوستلرم دن برفرانسه دیوردم که اوغولار کز سزه حرمتسز لک ایدیورلر؛ باباق نفوذ کزی هیچ آلدیرمیور کورونیورلر. فراسز جواب ویردی: البته، بز بالذات بابا لرمک اعتقاد و تأسسل تلرینی استخفاف ایمینی اولنره اوکرتهمدکی؟ اونلرک روحلرنده حس حرمت انکشاف ایتهمشدر. - م. لوقه رق -

انکلیزی بشیک حیاندن تا غوغای معیشته آتیلدینی آنه قدر تعقیب ایدم: انکلیز، سن طفولیتدن سن رنده قادار، آیری آیری تام بر صفحه اولان و تاثیرلری همان همان قطعی بولونان ایکی عالم دن کچر.

انکلیز جمعیتی ایلك صفده ایکی کزیده زمهریه مالک در. بو کزیدکان زمهرلرندن برینی، تماماً کیندی کیندیلرینک خالق اولان کیمسه لر تشکیل ایدرلر؛ بونلره Self made men «کیندی کیندینه یتشمه لر» دینیلر و دیگرلرینه University men دیرلر که دارالفنون یتیشدیرمه لری دیمکدر. برنجی زمهر، یالکز حیانات خشین مکتبده یتیشمشدرلر، ایکنجی زمهر پک قوتلی و پک قدیم تأسیساتک محصولیدر. کرک اونلرک و کرک بونلرک اوزرنده عائله نك دامغه سی دائماً بولونور.

انکلیز عائله سنک انکشاف ایتدیکنی حوزه هوم Home [*] در. «هوم»، عائله نك، تماماً عائله نك در. «هوم»، مقدس در؛ بتون اجنبیلره قارشی ناقابل تجاوزدر. هومک خارجنده بولنانلرک جمله سی اجنبی درلر، اوجا غک اطرافنده محبتاً اوطورمایانلرک جمله سی نا محرم درلر، اجنبی درلر. کرک شهرده، کرک کویده هر «هوم» قومشو سندن ماده آیری و تماماً مستقل در، قومشوسیه ماده هیچ برارتباطی یوقدر. هر عائله نك کیندی نهوی، کیندی چاتیبی، خارجله دوغرودن دوغرویه واسطه ارتباطی وارد در. نهونده خداوند مطلق در. نه باشنک اوستنده، نه آیا غنک آلتنده هیچ بر اجنبی یوقدر. یعنی باشقا باشقا عائله لرک اوطوردقلری اوست قات و آلت قات یوقدر. لوندیره نك، سکنه سی پک متکائف اولان و اکثریا کلوب کچیجی، مسافر، زائر اجنبیلره مسکون بولونان بعضی سمترلری مستثنا اولارق، انکلتیه نك هیچ بر طرفنده، حجره لره منقسم او عظیم قیشله لر، هر بری متعدد آبارتمانلر احتوا ایدن جسم بنالر یوقدر. عائله لری صولدوران، صباراران و عاداتا حبس ایدن طار آبارتمانلر انکلتیه ده یوقدر. عائله، ایسته دیکنی کچی راحت ایتک واکنمک ایچون اقتضا ایدن یره مالکدر.

[*] بو هوم Home که سنک انکلیز ذهننده اویاتدیردینی حس و فکری افاده ایده جک برکه بولامیوروز. یورد، اوجاق کله ری «هوم» کله سنک افاده و احساس ایتدیکنی معنا و حی افاده دن عاجزدر.

ثواب اولان کنهام

باقدم آفاق خرافاتی ، حدود نقلی ،
دائماً نامتناهیلره دوغرو کیتدم ؛
بیقدم اول بشری معبد و معبودلری
صوکره مأوای الهیلره دوغرو کیتدم .

ج . ع

آناتولودن مکتوبلر

بایبورد

۲۸ - تموز - ۳۴۱

بک محترم استادم افندم ؛

ایکینچی مکتوبی یازمق ایچون قلمی آله آلدیغیم وقت اسکی زمانک، مشغوم بیگ بریادکارندن آک بویوک و آک قورقونجی چورومش شکلی، جهنی قیافتیه، بروامپیر کی گوزومک اوکنه دیکیلدی.. قانقره ن اولش، کیلوب آتیمقدن باشقه یاپیلجق هیچ برایشی قالمیان بوقرحه نی، افکار و معنویت ملتی خراب، خسران سفالته مالامال برماضیه وار قوتیه دونیرمگه چالیشان بودردلرک دردینی دشمنه دن گوزل و طالعز (بایبورد) یمزک شیرانی، چالیشان وفداکار (بایبورد) لیلرک اضطرابلرینی یازمه جهنم...

پیغمبرک مزارندن بی خبر برخواجه افندی، (قاضی بیضاوی) ناک تفسیرلرندن (زمحشری) ناک تلقیاتندن چیقاردینی و بوکون ایچون هیچ برقیمت عملیه و حیاتیه سی قالمش، شرقک فکری ترقیات و تحولاتنده کی مرحله لری کوسترمک اعتباریه آنجاق تاریخ ادیان مراقیلرنجه معتبر اولجق، کهنه اساسات، اعصار دیده دساتیر ایله، عمی و جهلی تنمیه، و قدر پرستلگی تقدیه ایدوب طوریبور حرمت عامه بی قازانش علمادن کچنمکده و انسانلرک صفوتندن استفاده ایتکده در.

پیغمبر افندیغیز مرقده جارکندن باشی قالدیروب بوارتجاعکارانه تعذیمیزی، برباد حالزی، گورسه «یازیق، یازیق! آکلامامشسکز بنم دینم تکامل ایدن حیاتدر!» دیر یوزیمزه توکوروردی.. هیچ برشیدن خبری یوق بوصوفته ناک اورمچکی و سیم سیاه قفاسنده کی قاراکلق فکیرلر ایله، انقلابدن سوکرا، حالا عقل خواجه لیغی ایده بیلیمسی نی قورقونج ملاحظه لره، ده رین دوشونجه لره طالیدردی. سلطنت و خلافت دورینک یادکاری اولان بوماضیه متوجه مضر خرافه ذهنیتی اورتادن قالدیرمق آلم بولوندیغندن دردنی تشریح ایچون، کریلره گیده رک جاهلیت زماننده اجتماعی شیرازه سی آلت اوست اولش عربستانک وضعیتینی اخلاق و معنوی ضعف و هزال ایچنده بری برلرینی ییین عربلری، اسلامیتی طوغوران ضرورتی و محیطی برکده داما خاطرلادم..

مخیله، ماورائی و نامتناهی برواحه تسلیمیه توجیه ایدلمکله برابر، عربلغی احیا و عرب هیئت اجتماعیه سنی کیرن مادی و معنوی امراضی تشفییه ایچون عرب روحی و مزاجی، عرب تمایلات

اولنه کلنجه یه قاداره یعنی لاتین حرثی عرف و عاداتمیزی اربتوب یرینه کچمه یه باشلامه دن اول بابانک آز چوق حرمت فرما بر حکمدارلق وضعی واردی. چرکسلر و کوردلر بو عرفی اعتنا ایله حالا محافظه ایتکده، وبالطبع بوندن مستفید و مستفیض اولماقده درلر. دهلی قانلی انکلیزک، باباسنه، برکوله ناک افندیسنه خطاب ایدر ایکن استعمال ایتدیکی وجهله، «Sir» سور افندمز» کله سنی قوللاندینی نادر دکادر. بابانک الهام ایتیه بیلیدی حرمت، بابانک قانوندن آلدینی قوت دخی منضم اولور. بابا، مالی ایسته دیکی کبی قوللانه بیلیر. اسکی ویکی هرانکلیز عائله سنک غیر منقول ملک موروثی کوچوک بردولت، کوچوک برکشور در، وویله جه، estate تسمیه اولونور. [***] بوکشورده پدر، «هوم» ده اولدینی کبی حکمدار مطلق در. وصیتنامه یه مستند برنوع حاکمک Magistrature testamentaire اجرا ایدر. حیاتنده ایکن، اولادلرینه براقاق اوزره ادخار ثروت ایتک ایچون، کندیسینی هیچ برشی دن محروم ایتیز و بونی یایما یه کندیسینی مجبور حس ایتیز. اولسه اولسه، عنعنیه اتباعاً و قانونه انقیاداً اکبر اولادینه تام برمالکانه، یاخود بر عائله میراثی براقیر. فرانسه ده اولادک شخصی اوزرینه بابانک حکمی عادتاً حدود سزدر؛ اموال و املاک اوزرینه، وصیتنامه ایله، تصرف حق محدوددر. انکلتزده اولادک شخصی اوزرینه بابانک حکم و نفوذی محدود بر صورتده جاری در. مثلاً بر بابا چوجوغنی حبس ایده مز دیکرکی بر یاشتی کچدیکن صوکره، هیچ بر حکمی، چوجوغنک اوزرینه، جاری اولماز. فقط وصیتنامه ایله آرزولرینی تثبیت و اجرا ایتک صلاحیتی هیچ بر تحدیده اوغراماز.

عائله و عائله تربیه سنده بابانک رولنی کوزدن کچیرمه دن اول آنانک رولنه کچه مزدک؛ شمدی انکلتزده بابانک عائله ده و عائله تربیه سنده رولی اجمال ایدیلدی؛ دیگر مقاله مزده زوجه ناک رولنی بر آزدها تفصیلی اولارق مطالعه ایده جکز و بومطالعده دن قومز ایچون پک فائده لی درس لر چیقارما یه یول آچاجاغز.

هکبه لی آطه عبدالله جودت

Monta Lember: De l'avenir politique de l'Angleterre, p. 129